

HARI-HAR
SEEDS

ਸ਼ਿਵ ਗੰਗਾ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਸੀਡਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ

ਰਾਮ ਭਵਨ, ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਭਵਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਬਾਲਸਮੰਦ ਰੋਡ, ਹਿਸਾਰ-125001 (ਹਰਿਆਣਾ) / ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ 70159-27772

**ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ
(ਪੈਨੀਸੇਟਮ ਅਮਰੀਕਨਮ)**

ਬਾਜਰਾ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦਾ ਭੋਜਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੋਟਾ ਅਨਾਜ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਮੁੱਲ ਸੌਰਘਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਖੁਰਾਕੀ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਅਤੇ ਊਰਜਾ, ਭਾਵ, ਖੁਰਾਕ ਮੁੱਲ, ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

HARI-HAR
SEEDS

ਜ਼ਮੀਨ :-

ਬਾਜ਼ਰਾ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਰੇਤਲੀ ਦੋਮਟ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਐਲੂਵੀਅਲ (ALUVIAL) ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਉਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ:-

ਬਾਜ਼ਰਾ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਖੇਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਿੱਟੀ ਪਲਟਣ ਵਾਲੇ ਹਲ ਨਾਲ 15 ਸੈਂ.ਮੀ. ਡੂੰਘੀ ਵਹਾਈ ਕਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2 ਵਾਰ ਦੇਸੀ ਹਲ ਜਾਂ ਡਿਸਕ ਹੈਰੋ ਜਾਂ ਟਿਲਰ ਨਾਲ ਵਾਹ ਕੇ ਸੁਹਾਗਾ (ਪਟੇਲਾ) ਮਾਰ ਦਿਓ। ਕੁਆਲਿਟੀ (KWALITY)

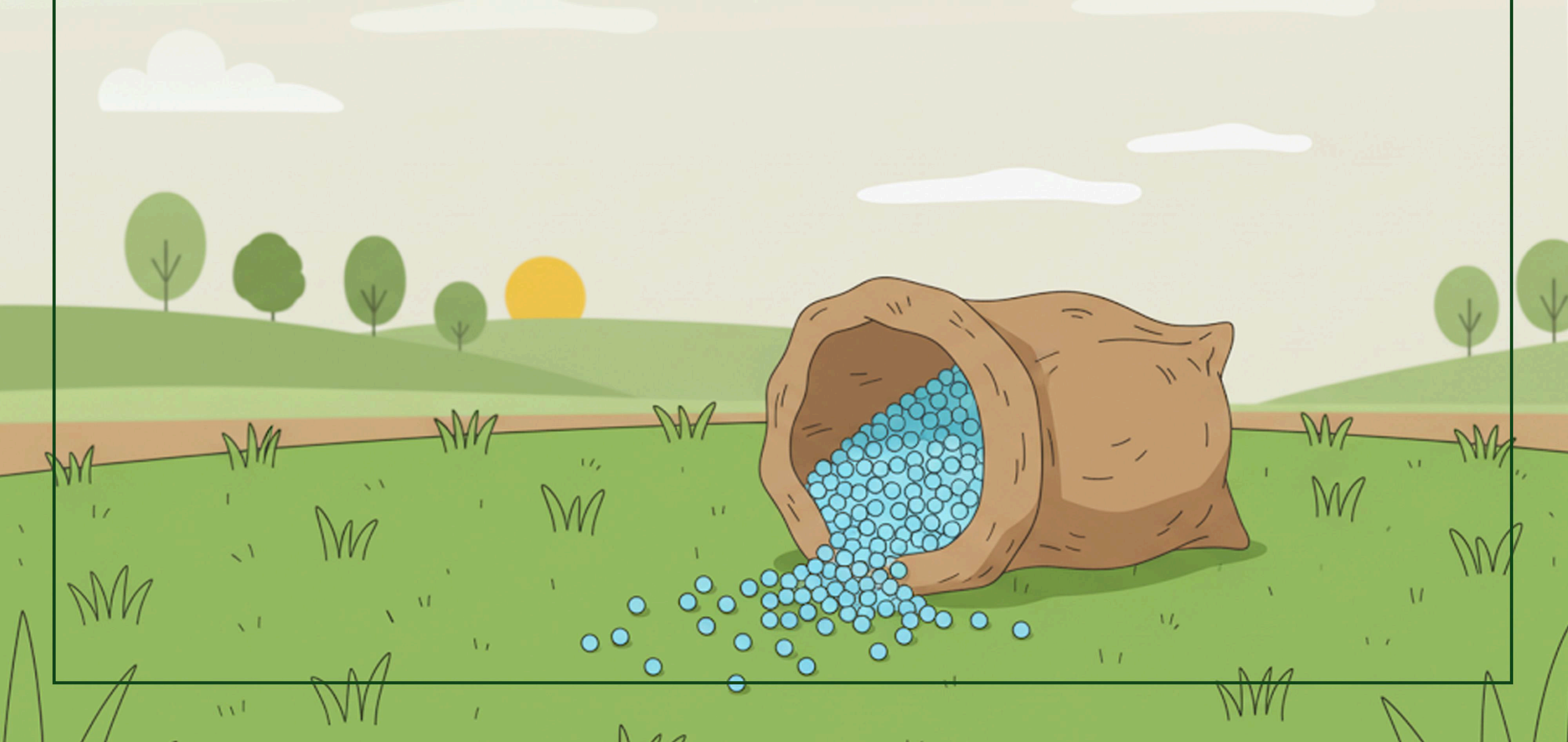

HARI-HAR
SEEDS

ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ:

ਬਾਜਰੇ ਦਾ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਬੀਜ 1000 ਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ 1500 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਜਾਂ ਸਾਫ਼ ਟੀ.ਐਲ. ਬੀਜ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਓ।

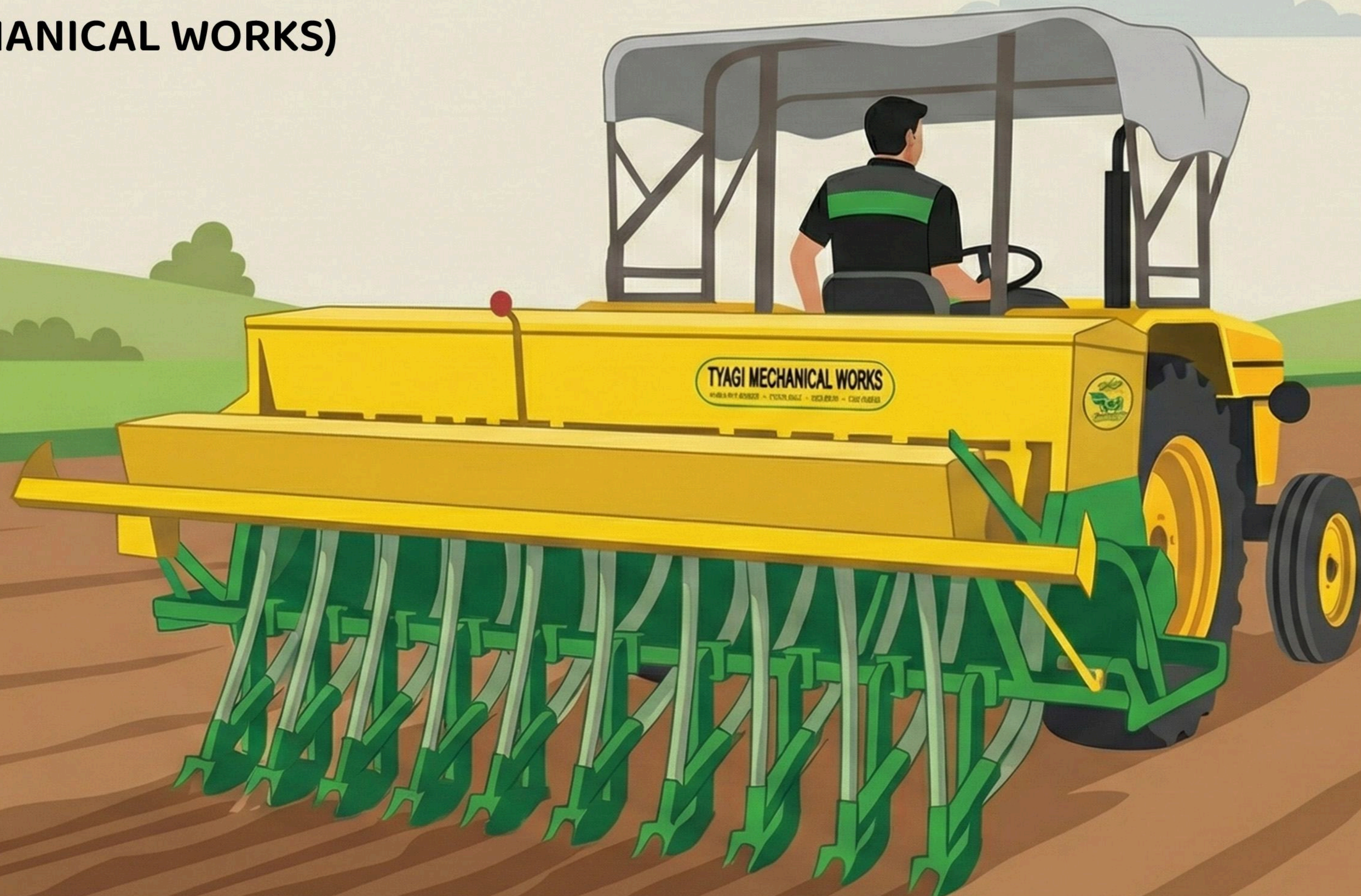
ਬੀਜ ਉਪਚਾਰ: -

ਬੀਜ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਕਾਰਬੋਡਾਜ਼ਿਮ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੇ ਬੀਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਜੋਟੀਕਾ (AZOTOBACTER) 54 40 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ 2 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਜੋਟੀਕਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ:-

ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਛਿੱਟਾ ਦੇ ਕੇ ਨਾ ਕਰੋ, ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 80,000 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਯਾਨੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਮੀਟਰ 20 ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 45 ਸੈਂ.ਮੀ. ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 10 ਸੈਂ.ਮੀ. ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਬੀਜ 2.5 ਸੈਂ.ਮੀ. ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਬਿਜਾਈ ਪੋਰਾ, ਕੇਰਾ ਜਾਂ ਸੀਡ ਡਰਿੱਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਤਿਆਗੀ ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਰਕਸ (TYAGI MECHANICAL WORKS)

ਕਿਸਮਾਂ:-

HAQ-1, HAQ-10, SAFAL-65, HH-4665, HH-21, HBH-223, HBH-197, HBH-299, HBH-67, HBH-67 ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ
ਹੋਇਆ।

HARI-HAR
SEEDS

ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ:-

ਬਾਜ਼ਰਾ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਫਸਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੂਨ-ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਬਿਜਾਈ ਵਧੀਆ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਰਡਰ (HARDER)

ਖਾਦ ਅਤੇ ਖਾਦ: -

ਖਾਦ ਅਤੇ ਉਰਵਰਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਡ (SOIL HEALTH CARD) ਚੈੱਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਖੇਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਨਾਲ 100-150 ਕੁਇੰਟਲ ਗੋਹੇ ਦੀ ਖਾਦ (ਰੂੜੀ) ਜਾਂ ਹਰੀ ਖਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੰਪਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਬਾਜਰੇ ਲਈ 50 ਕਿਲੋ N ਯਾਨੀ 110 ਕਿਲੋ ਯੂਰੀਆ, 20 ਕਿਲੋ $P_{2}O_{5}$ ਯਾਨੀ 150 ਕਿਲੋ ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ, 12 ਕਿਲੋ ਪੋਟਾਸ਼ ਯਾਨੀ 20 ਕਿਲੋ MOP ਅਤੇ 10 ਕਿਲੋ ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬਿਨਾਂ ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 20 ਕਿਲੋ N = 45 ਕਿਲੋ ਯੂਰੀਆ, 10 ਕਿਲੋ $P_{2}O_{5}$ = 65 ਕਿਲੋ ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ ਪਾਓ। ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ $1/3$ ਮਾਤਰਾ, ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ, ਮਿਊਰੇਟ ਆਫ ਪੋਟਾਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਯੂਰੀਆ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਰਲਾ ਕਰਨ (THINNING) ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਨੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ 3-4 ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਸਿੱਟੇ/ਬੱਲੀਆਂ ਬਣਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿਓ।

ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ:-

ਬਿਜਾਈ ਦੇ 5 ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਗੋਡੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਡੂੰਘੀ ਗੋਡੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਸਾਇਣਕ ਕੰਟਰੋਲ ਲਈ ਬਾਜਰਾ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪਰ ਉੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਟਸਿਟ, ਚੁਪੱਤੀ ਆਦਿ ਘਾਹ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ 400 ਗ੍ਰਾਮ ਐਟਰਾਜ਼ੀਨ 50% W.P. ਨੂੰ 250 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਵਧੀਆ ਰਹੇਗਾ।

ਸਿੰਚਾਈ: -

ਬਾਜ਼ਰਾ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਫਸਲ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਤਾਂ 2 ਸਿੰਚਾਈਆਂ ਕਾਫੀ ਹਨ, ਧਿਆਨ ਰਹੇ ਕਿ ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਫਸਲ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਉਮੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਿਆਨ ਰਹੇ ਕਿ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕੀਟ ਕੰਟਰੋਲ:-

(I) ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਲੀ ਸੁੰਡੀ:- 250 ਮਿ.ਲੀ. ਮੋਨੋਕਰੋਟੋਫੋਸ, ਜਾਂ 250 ਮਿ.ਲੀ. ਡਾਈਕਲੋਰੋਵਾਸ (ਨੁਵਾਨ) ਦਾ 250 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। (II) ਚਿੱਟੀ ਸੁੰਡੀ (ਸਫੈਦ ਲਟ):- 250 ਮਿ.ਲੀ. ਮੋਨੋਕਰੋਟੋਫੋਸ ਦਾ 250 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

ਬਿਮਾਰੀਆਂ: -

(I) ਕਾਂਗਿਆਰੀ (GRAIN SMUT) ਇਹ ਰੋਗ ਟੋਲੀਪੋਸਪੋਰੀਅਮ ਪੈਨਿਸਿਲੇਰੀਆ (TOLYPOSPORIUM PENICILLARIAE) ਉੱਲੀ (ਫੰਗਸ) ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਬੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਦਾਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹਰੇ ਦਾਣੇ ਜਿਹੇ ਦਿਸਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਦਾਣੇ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਝਿੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਫਟਦੇ ਹੀ ਕਾਲਾ ਪਾਊਡਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2.5 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਨੂੰ ਐਗਰੀਸਨ (PMA) ਜਾਂ 3 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਨੂੰ ਥੀਰਮ (THIRAM) ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੇ ਬੀਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਬੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਬਾ ਦਿਓ।

ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਜ:-

(II) ਡਾਊਨੀ ਮਿਲਡਿਊ (DOWNY MILDEW), ਗ੍ਰੀਨ ਈਅਰ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ / ਬਾਬਾ ਰੋਗ - ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਸਕਲੇਰੋਸਪੋਰਾ ਗੈਮਿਨੀਕੋਲਾ (SELER-OSPORA GRAMINICOLA) ਉੱਲੀ ਤੋਂ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਗ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੱਤੀਆਂ ਪੀਲੀਆਂ ਜਾਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਡਾਊਨੀ (DOWNY) ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪੱਤੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਬੇਸ (BASE) ਤੱਕ ਇੱਕ ਲਕੀਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੌਦਾ ਛੋਟਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਧਾ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੱਤਾ ਪੀਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਡਾਊਨੀ ਮਿਲਡਿਊ (DOWNY MILDEW) ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਰੀ ਬੱਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਸਲ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲੱਛਣ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੀ 2% ਡਾਈਥੇਨ Z-78 ਦਾ 2 ਤੋਂ 3 ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿੱਚ ਬੂਟ ਸਟੇਜ (BOOT STAGE) ਤੱਕ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਜ:-

(III) ਅਰਗਟ (ERGOT) - ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਐਲੀਵੀਸੈਪ ਫਿਊਜ਼ੀਫਾਰਮਿਸ (ELEVICEP FUSIFARMIS) ਉੱਲੀ (ਫੰਗਸ) ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਾਣੇ (KERNEL) ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫੁੱਲ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਗੁਲਾਬੀ ਚਿਪਚਿਪਾ ਪਦਾਰਥ ਦਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵੀ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨਾਲ ਜਾਨੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਲੱਛਣ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੀ ਫਸਲ 'ਤੇ ਕੁਮਾਨ ਐਲ (CUMAN L) 27% (ਸਿਰਮ) 500 ਮਿ.ਲੀ. ਨੂੰ 100 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਜਾਂ ਦਬਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਟਿੱਪਣੀ :-

ਬਾਜ਼ਰੇ ਦਾ ਵਧੀਆ ਉਤਪਾਦਨ ਲੈਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਫਾਰਮ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਲਵਾਯੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕ ਝਾੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ (ਸ਼ਸਯ ਕਿਰਿਆਵਾਂ) ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗਾਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈ ਕੇ ਪੈਕੇਜ ਆਫ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਿਜ਼ (PACKAGE OF PRACTICES) ਅਪਣਾਓ।

